

HİÇ UNUTMA HEP HATIRLA

KABIR HELMINSKI

SUFI
KİTAP

MANEVİ BİR YOLA NEDEN İHTİYAÇ DUYARIZ?

Geçenlerde güzel gönüllü biriyle konuşurken bana: “Bir dine ihtiyaç duymuyorum çünkü neyin doğru neyin yanlış olduğunu biliyorum.” dedi. Bu sözlerin üzerine herhangi bir yorum yapmadım ve kendisiyle tartışmaya girmedim fakat bu cümle benim için bazı önemli meseleleri gün yüzüne çıkartıyordu: Bir Tanrı’ya ihtiyacımız var mı? İyi olmak ve iyi şeyler yapmak için bir Tanrı’ya gereksinim duyuyor muyuz? Buna belli bir noktaya kadar hayır cevabını verebiliriz. Tanrı olmadan da iyi şeyler yapabilirsiniz. Tanrı’yı işin içine katmadan da diğer insanlara karşı nazik, cömert, saygılı ve duyarlı olabilirsiniz. Peki öyleyse Tanrı’yı yine de bu meselelere dahil etmenin önemi nedir?

Öncelikle, insanları çeşitli dinlere ve mistik geleneklere yönlendiren şeyin içlerinde yanan hasret olduğu hissiyatındayım. İçlerinde içsel bir itki ya da açlık şeklinde ifade bulan, tatmin olmamış bir şey var. “İyi bir insan olmak için bir dine mensup olmak istiyorum.” ya da belki de: “Evde yalnız kalmaktansa, diğerleriyle beraber olmak istiyorum. Kutsal bir mekanda bulunmaya ihtiyacım var.” gibi sözlerle kendini gösteren bir şeyden bahsetmiyorum. Yalnızca iyi ve nazik olmanın ve tüm bunların da ötesinde bir şey var. Manevi bir uygulamaya giri-

şen insanlarda daha derin bir özlem duygusu var. Bizi çağıran başka bir şey... Tüm bunlar, daha büyük bir bütünün parçası.

İkinci husus ise “din” olarak kastettiğimiz şeyin, bizi daha üst bir seviyeden çağıran bir gerçeklik olduğudur. Hedefe yöneliktir ve kişiyi dönüştürür. Tarih boyunca insanların birbirlerine karşı iyi muamelede bulunmadıklarını görmüşüzdür. Bunun için başka bir şeye ihtiyaç vardı. Hazreti Muhammed (sav) şöyle demişti: “Şüphesiz Allah mahlukatı yarattığında Kendisi için bizzat şöyle buyurdu: ‘Rahmetim gazabımı geçti.’” Bu, bize ihtiyacımız olan şeyi verir. İyi olana dair bir hissiyatı bize sunar. Burada bahsi geçen şey, içinde bulunduğumuz halden daha iyi olan şeydir. İnsan ruhu, tekamülü arzular. Bu da zamansız ve mekansız bir idealdir. Sadece genişlemek, var olan her şey ile birleşmek için nihai bir özgürlüğü de içinde barındırır. Bu bir bakıma meditasyon gibidir. İdeal olarak özgür, güzel, iyi ve cömert olan şeyin hasretini çekeriz. Bu hasret, sınırlı benliğimizle tezat oluşturur. Eğer dürüst ve bilinçliyse, bu benlik her zaman tam olarak böyle olmak zorunda da değildir.

Zamanımızın çoğunu isteklerimize ya da uzun ya da kısa vadede benliğimizin bazı arzularına ulaşmak için gerekli olan şeyleri yaparak geçiririz. Diğer bir deyişle, seçimlerimizin merkezinde daima biz varızdır ve kendi arzularımızı takip ederiz. Sorumluluğunu üzerimize aldığımız çok az şey vardır.

Çoğu zaman bizi perçemimizden tutup ordan oraya çeken şey egomuzdur ya da nefsimizdir. Kendimizi gidebileceğimizden çok daha fazla yöne doğru sürüklenirken buluruz. Sonra şu soruyu sorarız: “Egomun dürtülerinden hangi birini takip edeceğim? Hepsinin de peşine düşmem ki.” Bu büyük bir mücadeledir. O halde asıl sorulacak soru şudur: Nefsimizi izlemek bize ne kazandırır? “Dine ihtiyacım yok.” demek her şeyden öte kendimi takip etmekten memnunum demektir. Peki geleneksel bir öğretiyi izleyerek kazanılacak şey nedir?

Özellikle de muazzam bir ahlaka sahip aydınlanmış insanların silsilesine dayalı tasavvuf gibi bir yolu?

Dönüşüme dair olan maneviyat yolu, temel bir ahlaki yapı çerçevesinde olsalar bile kendi heveslerimizin ve tutkularımızın yerine başka bir şeyi takip etmekle ilgilidir. Bizimki gibi bir uygulamayla, benliğinizden gelen eylemlerin bilinçsiz devinimini kırabilirsiniz. Varlığınızın merkezine ulaşabilir ve orada İlahi Olan'la yüz yüze bir şekilde mevcut olabilirsiniz. Bu hali sevmeyi öğrenirsiniz. Şu iki unsur arasında her zaman süregelen bir ilişki vardır: kısıtlı ve kusurlu olan tarafımız ve ebedi ve saf olan tarafımız. Benliğimiz aslında bu koşullanmamış ve saf varlıkla kutsanmıştır. Onunla beslenip dönüşür çünkü bu tarafımız İlahi Olan'a yakındır.

Kişi hırsla ve kendisine hizmet edecek bir şekilde de manevi uygulamaya girişebilir. "Kendim için bir şeyler kazanmak istiyorum." gibi bilinçsiz bir ego hissiyatıyla bunları yapabilir. Bu, maneviyata yaklaşmanın en iyi yolu olmasa da kimsenin niyeti tamamen saf ve bencillikten uzak değildir. Ve bilinçsiz bir şekilde egonun taleplerini izlemektense manevi yol, eninde sonunda kişinin yararına olacaktır. Fakat burada asıl mesele bizim, başkalarını bilinçsizce memnun etmek ve etrafımızdaki dünyevi değerlere tabi olmak gibi egonun psikolojik diktatörlüğünün çeşitli formlarından özgürleşmek için pratik yapıyor olmamızdır.

Hakikatin doğasında dönüştürücü bir güç vardır. İnsanı neredeyse mucizevi bir şekilde dönüştürebilen bir şey...Buna ihtiyacımız var. Evet bu içimizde fakat kendimiz dediğimiz şeyin içinde değil. Orada bir nesne olarak durmuyor. Bu, yapılması gereken ince ve metafiziksel bir ayırım.

Tannı'yı sohbete davet etmek, gizemin ve ihtimallerin kapısını açmaktır. Bu, "Senin için bunu yaparsam belki sen de benim için şunu yaparsın." düşüncesi ile iki kişi arasında gerçekleşen

bir takas değildir. Bunun beklentiyle hiçbir ilgisi yoktur. Her şeyin karşılıklı olduğu kabulünden ziyade tamamen farklı bir düzenek üzerine kuruludur ve tahmin edilemez.

Ve böylece manevi yolda yürürken, bilinçle ve niyetle İlahi huzurda olmak için belli bir zaman ve çaba harcamayı seçeriz. Bizim Geleneğimizde olduğu gibi, günün belli zamanlarını buna ayırmak uygundur. Tanrı'nın huzuruna çıkmak için çaba gösterdiğimiz zamanlar vardır. Geleneğimizde ibadette gösterilen fiziksel bir çaba da mevcuttur; namazdaki rüku ve secde duruşları ve semadaki dönüşler gibi. Tasavvufi uygulamada sadece "olmak" değil, "yapmak" da vardır. Bu, "oluş" eşliğindeki "yapmak"tır. Namazdaki fiziksel çabalar da belli bir zaman diliminde gerçekleşir. Namazları, sadece *kendi* canımız istediğinde ya da *biz* müsait olduğumuzda değil; belirlenen zamanlarda, ilahi buyruğun getirdiği düzeni takip ederek kılarız.

Bununla birlikte yine de gerçekten oldukça özgürüz. Yapmak istediklerimiz için bir hayli vaktimiz var. İlahi Olan'la kurduğumuz ilişki için ayırmamız gereken belli bir zaman var. "Birazcık zaman?" Ne kadardır? Beş dakika ya da bir saat? Bir günün 24 saatine kıyasla bunlar küçük zaman dilimleridir.

Biri der ki:

"Çoluk çocuğun rızkını kazanmaktan başka bir şey yapamıyorum, başka çarem yok.

Dişimle turnağımınla çalışıyor, çabalıyorum; helal kazanıyorum!" diyorsun.

Sapıklığa düşmüş olduğu halde, sapıklığını bilmeyen kişilerin çaresi Allah'tandır; yiyecekten, lokmadan değil! Çaresi dindendir; dünya sevgisi putundan değil!

Yarattığı şeylerde Allah'ın sıfatlarını, yaratma gücünü, kudretini, san'atını görmeden ekmek yiyecek olsam, lokmalar boğazımda kalır diyen neredede?²¹

21 Şefik Can, *Mesnevi Tercümesi*, Ötügen Neşriyat, 2016, c.II, s. 242-43.

Manevi pratikler için zamanımız olmadığını söyleyerek kendimizi kandırırız. Kendimize, kalplerimize ve ruhlarımıza başka türlü nasıl özen göstereceğiz?

Hazreti Mevlana'nın *Mesnevi'*sinde zaman algımızın göreceliliği ve bizi bu manevi çalışmaya teşvik etmek için gerekli olan aciliyetle ilgili bir hikaye vardır:

Bir zamanlar evinin dışına, sokağın ortasına dikenli bir çalı diken bir adam varmış. Oradan geçenler çalının sebep olduğu rahatsızlıktan dolayı ona şikayette bulunsa da adam bununla ilgili hiçbir şey yapmamış. O esnada dikenli çalı büyüdükçe büyümüş; insanların ayakları dikenlerden dolayı kanıyormuş. Dikenler kıyafetlerini yırtıyor ve oradan geçen zavallı insanlar ciddi yaralar alıyorlarmış.

Vali ona: "Çalıyı sök" demiş. Adam: "Pekiyi, bir gün söke-
rim." diye cevap vermiş. Böylece uzun bir süre sürekli çalıyı
"yarn" sökeceğine dair sözler vermiş; dikenler gittikçe güç-
lenmiş ve serpilmiş. "Ertelemeyi bırak" demiş ona vali bir gün,
"Ve işi bitir. Tehlikeyi ortadan kaldır." "Daha çok zaman var
amcabey." demiş adam. "Hayır, artık acele et!" diye bağırmış
vali. "İşi ertelemeyi bırak."

Hazreti Mevlana hikayeyi şöyle yorumlar: "Ne mutlu o ki-
şiye ki borçlarını halletmek için gençlik zamanlarından istifade
eder; hala gücünün, sağlığının, gönül kudretinin ve zindeliğin
olduğu günlerde bunu yapar; kötü alışkanlıkların derinden kök
saldığı ve bunları söküp çıkarmak için gerekli gücünün azaldığı
yaşlılık günleri gelip kapıyı çalmadan hem de."

Ertelemeyin, bir şeyleri yapmak için çok uzun süre bekle-
meyin. Kendimizi gerçekten manevi bir yola ve uygulamaya
adadığımızda, Hakikat'e dair bir şey bizi desteklemek için baş
gösterir. Olmaya tasarlandığımız şeyin kaderi gerçekleşir ve
bilinçsiz davranışların sahip olduğu kaderin önüne geçilir. Ya

da, önüne geçilemese bile hatalarımız, görünmez bir Rahmet tarafından kutsanmış ve ders çıkardığımız tecrübeler haline gelir. Yunus Emre'nin dediği gibi "O erin bakışı üzerime düştüğünden beri, hiçbir talihsizlik yaşamadım."

***

O halde ruhani varlıklar olarak kaderimizi gerçekleştirmeye nasıl başlarız? İlahi Olan'la hakiki ve deneyimsel bir ilişkiye nasıl gireriz? Bunun için gündelik yaşamımızın bir bölümünü Pratiğimizi güçlendirmeye ayırabiliriz. Yaşamlarımızın geçtiği sıradan yerlerde zamanı ve mekanı Tanrı'nın huzurunda olmaya adayabiliriz. Bazen bu basit bir hareketsizlik şeklinde olabilir. O sırada yaptığımız işi bırakabilir, dünyevi meşgalelerimizden uzaklaşabilir ve kendimizi varlığımızın her yönüyle sessiz ve dingin kılabılıriz.

Bazen doğadayken, inzivaya çekildiğimizde ya da arkadaşlarımızla kutsal mekanlara yolculuk yaparken kendimizi İlahi Olan'a daha yakın hissederiz. Dinginlik, sessizlik, hatırlayış ve huşu hallerine daha kolay geçebildiğimizi ve burada daha kolay kalabildiğimizi hissederiz. Mekke, Medine, Konya, İstanbul ve Kudüs gibi kutsal yerlerde yaşanan bu tür tecrübeler, manevi uygulamalarımızı yaparken bize kutsallığın tadını ve kokusunu sunar. Fakat bizim Yol'umuzun günlük pratikleri, bu kutsallık hissiyatını dış koşullardan bağımsız olarak içimizde de inşa etmemize yardımcı olur.

Bizim Geleneğimizde, Tanrı'nın varlığını deneyimlemek için bedeni kullanırız. Namazda alınımız yere dokunduğunda bedene, İlahi Olan'a teslimiyetin nasıl hissettirdiğini öğretebiliriz. Bu, bedenın somut bir şekilde tecrübe etmesi gereken bir şeydir.

Zikir en somut ve temel şekliyle Tanrı'nın isimlerini söylemektir. Zikir her şeydir. Ruhani olarak gelişen insanlar olarak

hedefimiz öyle yaşamlar sürmektir ki tamamen o daimi zikir halinin içinde olabilelim. İçinde yaşadığımız dünya ve evren budur. Bu bizi çevreler ve bilgilendirir. Algımızı aydınlatır ve kalplerimizi yumuşatır. Aynı zamanda bu, bize neşe ve mutluluk da getirmelidir. Bu, bizim hakikatimizdir çünkü hayata egonun çarpıtan gözleriyle bakmak, en iyi ihtimalle bize, ikinci el bir gerçeklik sunacaktır.

Arapçada zikir, kelime anlamıyla “anmak” manasına gelse de biz bunu “hatırlayış” olarak tercüme ediyoruz. Birini andığınızda, bir bakıma aklınıza gelen o kişiyi hatırlarsınız. Biz Kaynağımızı hatırlıyoruz, Tanrı’dan geldiğimizi ve Tanrı’ya döneceğimizi hatırlıyoruz. İnsanlar bazen çocukların İlahi Olan’a açık bir kanal olduğunu söylerler çünkü onlar nispeten daha yakın bir zamanda Tanrı’dan gelmişlerdir. Kaynağımızı hatırlamak, aklımıza gelmesi gereken temel bir gerçektir. Bu, “Kim Tanrı’ya aitse Tanrı da ona aittir.” hadisinde ifade edilmiştir.

Bu bakımdan eğer zikir yeteri kadar derin ve tamsa, hatırlayan mecra, içinizdeki Kutsal’dır. Tanrı’ya ait hissettiğiniz o halin içindeyken, istekleriniz Kutsal’ın isteğinden farklı değildir. Ve “Tanrı” siz ne dilerseniz onu diler; o zaman isteyen ayrı bir “siz” yoktur. Ortada, durumu zıt bir yöne doğru çeken kişisel bir irade ya da ikilik yoktur.

Hazreti Mevlana bu hale “aşkın tutsaklığı” der. Her an aşk tarafından tamamen tutsak alınmanın gerçek özgürlük olduğunu söyler. Aksi takdirde sadece topuklarınızla toprağı eşelemiş olursunuz. Bazen benliğin çoğunluğu dirençten oluşur. Yoksa sadece bilir, yapar, verir ve severdik. “Eğerler”, “amalar”, tereddütler ve şüpheler olmazdı. Bu, bir yolculuk ve süreçtir.

KORKACAK HIÇBİR ŞEY YOK

Korkunun ne olup olmadığına dair yapabileceğimiz birçok ayırım bulunmaktadır. Korku hakkında konuşurken, olumlu korku ve olumsuz korkunun var olduğunu gözlemek mümkündür. Olumlu korkunun korku olarak adlandırılmasına hiç gerek yoktur. Ona özen, ihtiyat veya sorumluluk gibi başka isimler de verebiliriz. Bir annenin çocuğıyla ilgilenirken onun sağığı için mutlak bir endişe duyması korku değildir. Aynı şekilde maneviyatta Tanrı'ya karşı hissedilen pozitif korku olan takvadan bahsedebiliriz. Muhammed Esed takvayı Tanrı-bilinci olarak tercüme eder. Bu, korku kelimesinden farklıdır. Takva, eylemlerimizin etkileri konusunda gösterdiğimiz farkındalık ve ihtiyattır.

Hazreti Mevlana bu konuda mükemmel bir gözlemde bulunur: "Korku bazı insanları korkağıa, bazılarını da kahramana dönüştürür. Korku bazılarının geri çekilmesine sebep olur, bazılarının da savaşta daha da atik olmasına."

Hayatımızdaki kaçınılmaz olan korkularla karşılaşırken kendimize her zaman Şunu sorduğumuz anlar vardır: "O zaman Şimdi ne yapıyorum?" Biraz önce meditasyonumuzda Tanrı'nın er-Rahman²² ismiyle nefes alıp verirken, o İlahi isimden, en

---

22 Sınırsız Őefkati Olan.

Merhametli'den yansıyan pozitif, şefkatli ve bereketli gücün içinde kalabilirsek geriye daha az korkunun kalacağını fark etmiştik.

Tasavvufta kurtuluşu "kaybetme korkusundan özgürleşmek" olarak tanımlayan bir öğreti vardır. Bu, kölelik ve özgürlük arasındaki eşikte duran dervişi de anlatır. Kurtuluş bir makamdır, manevi bir duraktır.

Eğer korku bizi geri tutuyorsa, o zaman bunun üzerinde çalışmayı amaç haline getirebiliriz. Derviş olacak biri ürkekliği göze alamaz. Ürkeklik, bu Yol'un bir parçası değildir.

Hazreti Mevlana der ki: "Tehlikelerin ortasındaiken de yuvada ol." Şunu da söyler: "Akıllı olmayı denedim, şimdi kendimi delirteceğim." Kısacası, bize egonun arzuladığı şeyin tam tersini yapmayı tavsiye eder. Eğer Hazreti İsa'nın tavsiye ettiği gibi gerçekten "hayatı dolu dolu" yaşama ihtimalimiz varsa, o halde bizi bundan yalıtın küçük korkularımızın gerçekte ne olduklarıyla yüzleşebiliriz. Bu, kendi manevi çalışmamızı yapmanın ve bu seçimin bir parçasıdır.

Kaybetmeye dair yaşadığımız bazı korkular o kadar önemlidir ki onlara kapılmaya kendimize izin vermemeliyiz. Hepimizin yaşayacağı büyük kayıplara gelince bunlar gerçek iman, güç ve cesaret için bize birer fırsat sunmaktadır.

Yolumuzun ilk günlerinde, öğretmenlerimizden biri dervişlerde bulunmasına müsaade edilmeyen şeylerden biri korkudur demişti. Korkularımızın bizi yenmesini göze alamayız. Bunu sonunda anlayabilmek için gerçekten de zor zamanlardan geçebiliriz. Zor zamanlar da bir hediyedir. Her şey bir lütfadır dönüşebilir. Günah erdeme ve korku, korkunun ötesinde bir şeye rehberlik edebilir. Gerçek şu ki her şey eninde sonunda bir lütuftur.

Bazen korku, kafamızın içine girdiğinde ortaya çıkar. Genellikle önümüze konan bütün seçenekler yüzünden kafamız

karışmaya başlar. Gelecek hafta ya da belki de bundan iki sene sonra neler olabileceğine dair düşünceler bizi ele geçirebilir. Kendimizi; ekonominin ne durumda olabileceğini, sağlığımızı, hala saygı görüp görmeyeceğimizi düşünürken bulabiliriz.

Kendi tecrübeme göre daha sezgisel yaşadığımda ve içsel bir bilişle seçimler yaptığımda daha iyi işlev görüyorum. Bu derin biliş hali şöyle bir soru sorarak harekete geçirilebilir: “Hazreti Muhammed (sav) gerçekten büyük bir şeyin üstesinden nasıl gelirdi? Ya da kıymetli yoldaşı Hazreti Ali? Sevgili eşi Ayşe ne yapardı?” Bu şekilde kendimize nesnel bir şekilde bakabilir ve aynı şeyleri nasıl yapabileceğimizi sorabiliriz: “Oraya nasıl ulaşırım? Belki de ilerlemenin başka bir yolu vardır.”

Hepimizin kendi yaşamları, sorumlulukları, işi ve hayatın manevi boyutunu anlamayı gerektirmeyen bir dünyada verdiği mücadeleleri var. Tekrar tekrar geri dönebileceğimiz manevi bir bağlantımızın olması ne kadar muhteşem! Bu güvenli alana ve bağlantıya dönebiliriz. İçimizde bir şey bunu biliyor. İlişki kurduğumuz, sorumluluklar aldığımız, problemlerle ve korkularla baş ettiğimiz bir dünyaya dalabiliriz fakat zamanın ve mekanın ötesinde bulunan zamansız, yok edilemez ve koşullanmamış bir şeyin olduğunun farkındalığını da koruyabiliriz. Bu, kulağa soyut gelse de zihinsel bir önerme değildir. Gittikçe daha çok güvendiğimiz bir Hakikat’tir. Sonunda buna öyle güveniriz ki bir dakika sonra ölecek olsak: “Tamam. Sıradaki gelsin!” ya da “Peki, öldüm, sonra ne olacak?” deriz.

Ruhsal yaşam her şeyin “yolunda” olduğu bir hale bağımlı kalmamaktır. Hakikat’in koşullanmamış ve gerçek bakışına göre her şey zaten yolundadır. Belki bazen bir şeylerle baş edebileceğimizi ve onların üstesinden gelebileceğimizi bilmek için acının içine düşmemiz gerekir. İnançımız ve pratiğimiz bizi bunun için hazırlamış olacaktır. O an geldiğinde pratiğimizi ve ne yapılacağını biliriz. Herhangi bir an ne getirirse getirsin orada koşullanmalardan uzak bir Hakikat, Sonsuz Şefkat,

er-Rahman, Sonsuz Merhamet, er-Rahim vardır. Bunu bilen işkence görmüş nice insan vardır. Aynı zamanda şükretmek için her türlü sebebi olan ama bunun farkında olmayan insanlar da vardır. Bir insanın ihtiyaç duyabileceği ve isteyebileceği her şeye sahip olan fakat bunu bilmeyenler vardır.

Özgürlüğümüzün ve korkusuzluğumuzun derecesi; mütevazı hizmet, cömertlik, sabır, nezaket ve fedakarlık eylemleri ile verdiklerimizle ölçülecektir.

İlk müşşidimiz Süleyman Dede asla bir şeyi kendisinin yaptığını iddia etmezdi. Süleyman Dede Amerika Birleşik Devletleri'ni ziyaret ettiğinde: "Allah beni bu ülkeye ve tüm bu farklı yerlere getirdi; bu buluşmaları ayarladı, insanların buraya gelmesini sağladı ve bana bazı şeyler söyledi. Bu gerçekten muhteşem çünkü ben hiçbir şey yapmıyorum." demişti.

Süleyman Dede'yi ziyaret eden bir adam varmış. Bir gün adam ona kanserden ölmek üzere olduğunu ve yalnızca birkaç aylık ömrünün kaldığını söylemiş. Dede ona: "Kardeşim, sen hiç tasalanma. Gelecek hafta Ege'ye gidiyorum. Kanserini alıp denize atacağım. Eyvallah!" demiş. Altı ay sonra aynı adam Dede'nin evine çıkagelmiş ve "Teşekkür ederim! Teşekkür ederim! Kanserim geçti." demiş. Süleyman Dede'nin tek yorumu: "Saf adam. Benim, kanserini yok etmek gibi şeyler yapabileceğimi düşünüyor." olmuştu.

Bu dervişlik ruhuna dair verilmiş bir ipucudur. Dervişlerde gerçekten de korku yoktur. Elbette her insanın endişeleri vardır ve herkes rahatsızlık hissedebilir. Fakat biz Dede'de hiçbir zaman korku emaresi görmedik.

İÇSEL YAŞAMA ERGİNLENMEK

Belli başlı bazı kadim medeniyetlerde ve yerli kültürlerde genellikle gençlerin yetişkinliğe geçişlerini sağlayan bir erginlenme süreci vardı. Örneğin bazı Kızılderili geleneklerine göre erginlenen genç hayatta kalması için gerekli yiyecek ve diğer tedarikler olmadan vahşi doğaya bırakılırdı. Bundan dolayı Evren'e ve kendi ruhuna güvenmek zorunda kalırdı. Bu deneyim esnasında oruç tutardı. Evren'le kendi başına yüzleşirdi. Birkaç gün boyunca aynı yerde bulunurdu. Bu süreç erginlenen gencin, olağan ve egosal zihninin ve endişelerinin ötesinde olan bir şeyi daha doğrudan tecrübe etmesini sağlardı. Kişi, küçük ve sınırlı benliğinin ötesinde bir deneyime sevk edilirdi.

Bizim Geleneğimizde böyle bir süreç Hazreti Muhammed (sav)'e kadar uzanmaktadır. Hazreti Muhammed'in mağarada Kuran'ın vahyi gerçekleşirken yaptığı, Amerika yerlilerinin "vizyon arayışı"²³ dedikleri şey değil de neydi? Bu uygulamayla doğrudan vahye ve ilhamlara mazhar olmuştu.

---

23 Vizyon arayışı (vision quest) bazı Amerikan yerli kültürlerinde gerçekleştirilen bir geçiş törenidir. Bu törenler, genellikle topluluğun bilge yaşlıları tarafından yürütülür. Bu süre boyunca genç kişi, bu amaçla seçilen doğadaki kutsal bir alanda tek başına belli bir süre oruç tutarak hayattaki amacını, topluluktaki rollerini ve halkına en iyi şekilde nasıl hizmet edebileceğini bulmasına yardımcı olacak bir vizyon için dua eder. Rüyalar veya vizyonlar, hayvanlar veya doğa güçleri gibi doğa sembollerini çörebilir ve bilge yaşlılar tarafından yorumlanması gerekir.

Birçok din, bu tür erginlenme süreçlerinden vazgeçmiş ve bunun yerine kişileri doktrinlerle telkine yönelmiştir. Bu erginlenme sürecinden yoksun olan hemen hemen bütün dinler insanlara sadece neye inanacaklarını ve ne yapacaklarını söylemeye girişmiştir çünkü insanlara doktrinleri aşılamanın yeterli olacağını düşünmektedir.

Ramazan bizim için bir erginlenme sürecidir. Geleneğimizin olağanüstü yanlarından biri de budur. Ramazan, biraz da 30 gün ya da ne kadar tutabiliyorsa kişinin o kadar süre boyunca oruçlu olduğu bir süreçtir. Fakat Ramazan aynı zamanda ortak bir deneyimle ve ahenkle donatılmış bir yankılanımdır. Farklı bir bilinç halini doğrudan deneyimlediğimiz için bizi erginler. Ramazan hakkında neye inandığının pek bir önemi yoktur. Ulaşılan farklı bilinç halleri ve ahenk sadece yiyecek ve içeceğin hafifletilmesinden kaynaklanır.

Ramazan'ı yaşayanlar neden bahsettiğimizi bilirler. Bu, gerçekten de Geleneğimizin bize her yıl sunduğu lütuflardan biridir. Dünyadaki milyonlarca kişiyle görünmez şekilde bir araya geliriz. Bir bakıma, bu büyük rezonans alanında titreşiriz.

Mevlevilikte geleneksel şekliyle artık uygulanmasa da belli bir erginlenme süreci mevcuttu. Geleneksel Mevlevi erginlenmesine (inisiasyonuna) ya da eğitime çile adı veriliyordu ve bu uzun bir yetiştirme süreciydi. Çileye girenlerin çoğu gençti. Dergahta hizmet, ibadet, tefekkürle ve sanatla, bahçecilikle, açılıkla ve diğer zanaat dalları aracılığıyla yeteneklerini geliştirerek 1,001 gün geçirirlerdi. İcra edilen sanatların içinde müzik, şiir ve hat da yer alırdı.

Çile kapsamlı bir eğitimdi ancak hedefi sadece bilgi alışverişinde bulunmak değildi. Bu bir erginlenmeydi. Kişi gününün her ânını İlahi hatırlayışla geçirirdi. Bu, bir çeşit aktif tefekkürdü. Örneğin Mevlevi Sufiler Budistler gibi uzun saatlerini meditasyonda geçirmezdi. Fakat bu onların meditasyonda

geliştirilen dikkat ve mevcudiyet niteliklerine daha az adanmış oldukları anlamına gelmemektedir.

Bizim meditasyonumuz oldukça aktiftir. Ziyadesiyle bütünlük bir maneviyatı oluşturan; hayatın tüm boyutlarına taşınan derin bir meditatif haldir. 1001 günlük bir zaman çerçevesi içinde çalışmasak da bu süreci uygulamaya devam edebilir ve aynı şeyleri günlük hayatımızın içindeyken de öğretebiliriz. Bu, bir çeşit çiraklık olarak tanımlanabilir.

Büyük Sufi şeyhi Hayr en-Nessâc hakkında bir hikaye vardır. Mekke yolunun üzerinde bulunan Küfe kapılarına ulaştığında üzerinde yamalı bir hırka varmış. Kendisine bir adam yaklaşmış ve ona köle olup olmadığını sormuş.

“Evet” diye yanıt vermiş. “Efendinden mi kaçtın?” “Evet” demiş. “Seni efendine teslim edene kadar benim sorumluluğumdasın.” demiş adam. “Ben de bunun arayışındaydım zaten.” demiş Hayr. “Tüm hayatım boyunca beni Efendi’me teslim edecek birini aramaktaydım.”

Adam onu eve götürmüş ve Hayr’a dokuma sanatını öğretmiş. Hayr yıllar boyunca adam için çalışmış. Ne zaman “Hayr!” diye selsense ona “Buradayım!” diye cevap verirmiş. Sonunda adam onun samimiyetini, mükemmel tavrını, sezgisel güçlerini ve ibadetlerinin sürekliliğini görünce pişman olmuş ve “Bir hata yaptım.” demiş. “Sen benim kölem değilsin. Nereye istersen git.”

Bu süreç, bireysel benliğin içindeki bütünlüğü inşa etmekle ya da onu yakalamakla alakalıdır. “Bütünlük”ten kastımız nedir? Bütün olmamak ne demek hepimiz çok iyi biliriz. O haldeyken hangi yöne doğru döneceğimizi bilemeyiz. Ne yapacağımızı bilemeyiz. Şunu ya da bunu nasıl seçeceğimizi... Ve bilsek bile hala ikincil düşünceler ve dikkat dağıtıcı şeylerle kuşatılmışızdır. Hikayesinin başında Hayr yamalı bir hırka

giymektedir: parçalanmış haldedir. Fakat efendisinden doku-
macılığı öğrenir ki bu aslında bir bütünleme sanatıdır.

Bütünlük, derin bir merkezden yani kalpten gelir. Nihaye-
tinde Sonsuz Ruh'a bağlı olan şey insan kalbidir. Benlik kalbe,
kalp de Tanrı'ya bağlandığında bütünlüğe ulaşırsınız. Gerçek-
ten de işler bu kadar basittir. "Tanrı'yı hatırlama" dediğimiz
pratik bu bütünlüğe doğru giden kanaldır.

Dürüst olmak gerekirse bugün itibarıyla söyleyebilirim ki
40 yıldan daha fazla süredir Tanrı'yı hatırlama (zikir) pratiği
yaptıktan sonra bile kendime hâlâ aynı şeyi soruyorum: "Hatı-
rlayış nedir? Kendi hatırlayışımın niteliği nedir?" Bu, sadece
mevcut olmak değildir fakat mevcudiyet güzel bir başlangıçtır.
Hatırlayış; güzel, akıllı, cömert ve bizimle ilişki kurma özle-
mini duyan manevi bir hakikati hissetmek için kalbin sonsuz
derecede geliştirilebilir bir kapasitesidir. Hatta gerçek eylem,
gerçek enerji bizden değil oradan gelir. Kutsal'dan bize ulaşır
ve biz de ona sadece yanıt verebiliriz.

Yani benim için bu, sonu gelmeyen bir sorudur. Kalbi İlahi
Hakikat'e açmak gerçekten de nedir? Ne İlahi Hakikat'in ne
de kalbinizin sınırları vardır. Bir insanın yapabileceği, tecrübe
edebileceği ve manevi algılarla doğrudan bilebileceği şeyler
sonsuzdur ve bu devamlı olarak derinleşebilir.

Aşk bir kişi güçlü bir kalbe ve koşulsuz sevgi niteliğine sahip
olduğunda ve aşkın nesnesi yerine kaynağı haline geldiğinde
ona bütünlük getirir. Bu aynı zamanda derin bir bütünlüğe
ulaşıldığının kanıtıdır. Fakat bunu anlatmanın başka bir yolu
da kalbiniz ve Sonsuz Olan arasında bir kanal olduğudur.
Sonsuzun kendisi birliğin ve bütünlüğün gücüdür. Bu mane-
vi enerjinin bir damlası dahi kalbinize dokunduğunda onu
dönüştürür.

Kalp dönüştüğünde benliğinizin kendisi de dönüşür. Bunu
sanki kolaymış gibi en basit kavramlarla tekrar tekrar ifade

ediyorum. Bu basit. Kolay olmayabilir. Basit çünkü gerçekten bütün yapmamız gereken şey Varlığın Kaynağına dikkatimizi geri verebilmek ve sabah uyandıığımız andan uyuyana kadar ve hatta gece boyunca da bu enerjinin ışığından yararlanmaktır. Bu sayede dönüşeceğiz.

Bunların çok azını yalnız başımıza başarabiliriz. Tüm hayatımız boyunca belki de manevi piyangoyu kazanmış bir avuç insanla karşılaşmışızdır. Onların ego-kimliklerini İlahi Olan parçalamış ve görece bensiz bir hale getirmiştir. Bazı durumlarda bu zor ve zahmetli bir deneyim olmuştur çünkü bu dünyada yaşamak için bile işlevselliklerini yeniden yapılandırmaları gerekmiştir. Seçim şansı verilse bunu gerçekten isteyen biri olur muydu emin değilim.

Bu süreci sizi kademe kademe ilerletecek bir grubun dahil olduğu bir gelenek bağlamında ve desteğiyle geçirmenizin daha iyi ve güvenilir olacağını düşünüyorum. Böylece belli bir düzeyde duygusal olgunluk, ilişki kurma yetisi, etik farkındalık ve hayatı yaşama becerisi geliştirebilirsiniz. Bu nitelikleri bahsi geçen aydınlanma süreci ile birleştirebilirsek, dünyalar bizim olur. Bu sayede başkalarına yararlı olmakla kalmayıp aynı zamanda aydınlık bir benliğe ulaşırız. İlahi Olan'la kendisinden geçenler bir çeşit aydınlanma yaşayabilirler fakat onlar kendilerini tekrar toplayana kadar bazı açılardan engelli bile kalabilirler. Genellikle bu kişilerin iyileşmesine yardımcı olmak için tasavvuf yolunda yürüyen oldukça olgun bir kişi gerekir.

Sufiler, aydınlanma deneyimi olarak adlandırdığımız şeyi ve insani olgunluğu eş zamanlı olarak geliştirdikleri dönüşüm yolculuğunu nazikçe ve hassasiyetle yürütürler. Biz bunları dengede tutarız. Bu gerçekten de enerjiyle dolu, daha üst bir bilinç deneyimidir. İnsanın gelişim aşamalarını kavrayan ve bu süreci kolaylaştıran manevi uygulamaları içeren bir öğreti ile çalışırız. Bahsi geçen bütünlük haline ulaşmak, ahenkle bir araya gelen bir grup insanla daha kolaydır.

Kendilerine odaklanan herhangi bir grup bu ahengin yankılanım alanını doğurur. Hepimiz, topluluklarımız da bundan derinden etkilenir. Hiç şüphesiz bu odada olanlardan Louisville de etkilenecektir. Bu alanın, odadaki birkaç insanı toplayarak ulaşabileceğinizi tahmin ettiğiniz şeye oranla etkisi daha yüksek olacaktır. Burada çok sayıda insan değil ama bahsettiğimiz şey sayısı işlemiyor.

Her biri dünya barışı için bir gün boyunca meditasyon yapan; 7000 kişilik transandantal meditasyon uygulayıcısından oluşan bir grup vardı. O gün dünyadaki şiddet %70 oranında azalmıştı. Dünya çapındaki terörizm ve şiddet eylemlerinin sayısı, sadece 7,000 kişinin barış üzerine yaptığı meditasyonla hatırı sayılır bir oranda düşmüştü.

Ramazan, insanlığın büyük bir kısmının nispeten bütünlüklü bir hale gelmesi nedeniyle istisnai bir yankılanım zamanıdır ve tüm insanlığın yararınadır. Tıpkı bizimkilerin yanı sıra diğer geleneklerin de ettiği duaların, gerçekten bilinçli, tutarlı ve İlahi Aşk ile bağlantılı olduğu ölçüde tüm insanlığa fayda sağlaması gibi. Bu Aşk, içsel deneyimimize ve bilinç alanımıza bütünlük getirir ve elektromanyetik olarak ölçülebilir. Temelde manevi olsalar da tüm bunların maddi özellikleri de vardır.

DİRİ OLAN'A ULAŞ

Kalplerimizi ve zihinlerimizi neyin doldurduğunu düşünürsek, hayatla ilgili detaylarla sürekli meşgul olduğumuzu fark ederiz. Bu detaylar genellikle birkaç kategoriye ayrılır: sorumluluklarımızı gerçekleştirmek için lazım olan şeyler; geçimimizi sağlamak için yapmak durumunda olduğumuz işler ve diğerleriyle kurduğumuz iletişim ve etkileşim.

Burada söz konusu dördüncü bir kategori bile olabilir. Bu, zamanımızı ve dikkatimizi verdiğimiz havadan sudan şeyler kategorisidir. Bu kategoride ortaya çıkan duyguların içinde pişmanlık ve bu şekilde kaygılandığımız için duyduğumuz keşkeler vardır.

Maneviyat yolcuları olarak İlahi Olan için hayatımızda yer açma tercihimiz beşinci kategoriye oluşturur: İlahi Olan'la kurduğumuz ilişki. Kendimizi, O'nun için hayatımızda ne kadar yer ayırdığımızı ve bu yerin hakiki bir saflıktan gelip gelmediğini sorarken bulabiliriz. Mümkün olduğunu bildiğimiz düzeyde yaşayabilmek için titreşimimizi yükseltecek manevi pratiklerimizi yeteri kadar sürdürüp sürdüremediğimizi merak edebiliriz.

Bu kategorilerin içeriği ne kadar ulvi ya da banal olursa olsun hepsini kapsayan bir şey vardır: Hakk. Büyük pey-